

Соња Н. Пајић²¹

ОШ „Жарко Зрењанин“ Зрењанин

ДРАМАТИЗАЦИЈА У НАСТАВИ ШПАНСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Сажетак: У циљу постизања ефикасне наставе шпанског језика, професори примењују бројна дидактичка средства и технике. Једна од њих је и драматизација. С обзиром да драматизација у настави шпанског као страног језика није до сада довољно истраживана у домаћој литератури, у раду се разматра ова техника у настави. Кроз историју примене драматизације, дефиниције, анализу дидактичких, психолошких и педагошких аспеката, као и пример активности драматизације, настоји се да се професорима приближи ова тема. Циљ рада је да укаже на предности које пружа драматизација и да се допринесе проширењу научног сазнања из ове области.

Кључне речи: драматизација, настава шпанског језика, дидактички и психолошки аспекти, пример примене у настави.

УВОД

У настави шпанског као страног језика и страних језика уопште, професори користе различите методе и технике. Циљ је један, а то је постизање ефикасне наставе. Као што Martín (2013: 451) истиче, оно што је потребно наставницима шпанског језика је средство које може бити валидно у било ком контексту, држави и образовном центру, прилагођено ученицима на различитим нивоима знања и доступно сваком професору. Управо је то драматизација. Драматизација на часу шпанског као страног језика поседује бројне предности у дидактичком смислу које ће бити разматране у раду.

С обзиром на чињеницу да овој теми није посвећено довољно пажње у домаћој литератури, циљ рада је да укаже на предности и допринос који пружају драмске технике у настави шпанског као страног језика, проширујући на тај начин научна сазнања у предметној области.

²¹sonjahornjak@live.com

ИСТОРИЈА ПРИМЕНЕ ДРАМАТИЗАЦИЈЕ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

Драматизација у образовном процесу није иновација савременог доба. Напротив, поменути концепт поседује дугогодишњу историју. Драматизација и драмске активности се јављају као образовна иновација у првој трећини двадесетог века. Заснивају се на педагошким идејама које полазе од става да су деца протагонисти у наставном процесу и да је игра значајна у њиховом развоју личности (Gutiérrez, 2004: 70).

Caldwell Cook почетком двадесетог века развија теорију о примени позоришта као лудичког и образовног метода, заснивајући се на концепту игре као природног средства за учење и става да се природно учење остварује праксом, а не наставом (Gutiérrez, 2004: 70). Winifred Ward 1930. године уводи термин *creativedramatics* циљу разликовања лудичких и едукативних активности остварених у школи путем драматизације од естетских активности позоришта (Gutiérrez, 2004: 74).

Појавом комуникативног приступа у настави страних језика седамдесетих година прошлог века, истиче се значај лудичких елемената у процесу наставе/учења (Mvou, 2015: 693). Инкорпорација комуникативних метода у настави језика је значајно допринела примени драмских техника, као што су игре улога, мимика, импровизације, симулације итд. Стога се поставља могућност да драмске активности помогну ученицима да се споразумеју течно и тачно, као и да буду корисне ученику за интерпретацију и критичко разумевање свих врста текстова и упознавање фундаменталних аспеката социокултурног окружења језика који се учи. (Martín, 2014: 267)

Методе у настави страних језика, као што су потпуни физички одговор и сугестопедија, уводе драмске активности вербалног и невербалног изражавања, док је комуникативна метода у тесној вези са развојем драматизације, симулација, игре улога и осталих драмских активности (Gutiérrez, 2004: 77).

ДЕФИНИЦИЈА ДРАМАТИЗАЦИЈЕ

Драматизација се заснива на представљању радње коју спроводе актери на одређеном простору. Драматизовати значи дати драмску форму нечему што је нема. Тако, на пример у поезији постоје ликови и одређена дешавања, те се форма поезије може

променити како би се створила позоришна сцена у којој се прича иста причаали са глумцима на сцени. Може се драматизовати било који извор, било да су то текстови или усмени говори. Импровизација је представљање нечега непредвиђеног, неприпремљеног унапред и измишљеног спонтано на основу одређеног подстицаја, без постојања претходног сценарија. (García & López, 1999:108)

Често се доводе у везу драмске технике и позориште у настави страног језика. Међутим, ту постоји велика разлика. Циљеви драме и позоришта у образовању су различити иако и једна и друга користе сличне технике. С једне стране, позориште развија естетску компоненту личности, док едукативна драма развија способност решавања проблема путем директног искуства у ситуацијама свакодневног живота. (Gutiérrez, 2004: 70) За драматизацију није битан крајњи производ, већ процес у којем и преко којег се појединац у друштву сусреће са проблемима и тражи решење одређене ситуације (Gutiérrez, 2004: 74). У процесу драматизације, ученик се налази у центрупажње, при чему долази до изражаја његова креативност. Публику представљају другари који су истовремено и глумци и посматрачи, док је у позоришту публика пасивна. (Chamorro, 2012: 6) По мишљењу Magariño (1996: 154, in Martín, 2014: 269), позориште је повезано са идејом представе пред публиком, док драма више има везе са чином акције и реализације, и поставља директну везу са светом дидактике и наставе језика усмеравајући се на комуникативни стил.

У оквиру активности драматизације, Chamorro (2012: 26-31) уврштава корпоралну експресију, драмске игре, драматизацију драмских текстова и осмишљавање позоришних дела. Занимљиво је да у драмској игри, вежба може да се заврши у било ком тренутку без претходног ограничења. Може се реализовати на сваком простору, док је позоришна представа одређена сценаријом. (Martín, 2014: 270) Управо је због тога драматизација погодна за час страног језика.

ДИДАКТИЧКИ АСПЕКТИ ДРАМАТИЗАЦИЈЕ У НАСТАВИ ШПАНСКОГ ЈЕЗИКА

Сваки пут када особа говори, реализује уједно и комуникативни и драмски чин јер су у оба случаја присутне особе, место и конкретно време, као и језик којим се нешто жели постићи, каои гестови. Драмски и говорни чин имају заједничке

карактеристике, те је због тога драма битна у учењу страних језика. (Chamorro, 2012: 3)

У драми ученик развија способности комуникације приближавајући се реалним комуникативним ситуацијама ван учионице (García&López, 1999:107). Циљ драматизације у настави шпанског као страног језика је побољшавање комуникативне компетенције, односно усвајање и развој језичких вештина (Gutiérrez, 2004: 75). Ученици развијају рецептивне и продуктивне језичке вештине, као што су усмено разумевање и усмена продукција.

Драмска игра може да служи да се створе ситуације из спољашње стварности ван учионице, што помаже да се ублажи извештаченост многих дидактичких материјала и језичких активности које се користе у учионици (Cómitre & Valverde, 1996, inMartín, 2014: 272). Притом, драматизација омогућује ученику да иако начини грешку, не осети страх и не осрамоти се (Martín, 2014:268).

Примена драмске игре у учионици дозвољава ученицима да усаврше изговор шпанског језика (Martín, 2014:268). Ученици директно раде са језиком, стварају дијалог и траже стратегије како би се споразумели (Chamorro, 2012: 7). Развијање усмене интеракције може бити преко техника које се заснивају на концепту драматизације и импровизације (García& López, 1999:108). Применом драматизације на часу, ученици увежбавају и утврђују вокабулар, као и употребу језика у контексту (Gutiérrez, 2004: 78). Присутна је и асимилација језичких модела (Pérez Gutiérrez, 2004: 76). На овај начин се омогућује сусрет ученика са разноликим лингвистичким искуствима, ситуираних у контексту, које тешко могу да буду доступне на други начин (Cómitre & Valverde, 1996, in Martín, 2014: 272). При активностима имитације одређених ситуација, ученици експериментишу са применом различитих друштвених регистара и постају свесни тесне везе која постоји између језика и контекста (Martín, 2014: 272). При драматизацији се произведи аутентичан језик и ствара реална употреба истог, при чему се помаже ученику да утврди ефикасност граматичких структура и лексике која се изучава (Martín, 2014:272).

Циљ драматизације је комуникација и дијалог, вербални или невербални (Chamorro, 2012: 7), и на тај начин се учи о невербалној комуникацији шпанског језика.

Драматизација развија и активира стратегије комуникације. Она омогућаје да ученици уче и усвајају циљни језик експериментишући, комуницирајући, преговарајући, учествујући и анализирајући ситуације које искрсну, личности које суделују, решавајући задате конфликте. Све ово подстиче мотивацију, јер се ученик удубљује више у наставу и активности развијајући аутономију у учењу. (García& López, 1999:107)

Поред развијања комуникативне компетенције, ученици стварају и ставове ка свету који их окружује (Gutiérrez, 2004: 76). Драматизација представља корисно средство за осликавање друштвене и културне стварности циљног језика (Martín, 2014: 272), при чему се развија социокултурна компетенција. Такође, помаже проширивању интеркултурних знања (Martín, 2014: 273) развијајући интеркултурну компетенцију. Код ученика се развија и критичко мишљење и разбијају се стереотипи о циљној култури (Chamorro, 2012: 9).

Драматизација ствара позитивне ставове ка материји која се изучава јер се повећава мотивација ученика (Martín, 2014: 271). Такође, појачава мултидисциплинарну природу наставе повезујући знања из различитих предмета (Martín, 2014: 273), али и успоставља и чини квалитетнијим однос између професора и ученика (Martín, 2014: 274).

ПСИХОЛОШКИ АСПЕКТИ ДРАМАТИЗАЦИЈЕ У НАСТАВИ

Применом драматизације на часу шпанског као страног језика, ученик поред усавршавања знања циљног језика истовремено ради и на унапређивању личности. Драматизација као начин уметничког изражавања користи глас и тело као природна средства комуникације (Gutiérrez, 2004: 75). У драмским активностима ученик доприноси својој личности и искуству у процесу наставе, користећи урођени капацитет људског бића да имитира, прави гестове, пројектује се у друге особе и изражава идеје путем тела и гласа (Martín, 2014: 270). Поред усвајања језичких вештина, циљ примене драме у образовању је интелектуални, социјални и емотивни развој ученика (Gutiérrez, 2004: 75). Ученик развија когнитивне механизме (Martín, 2014: 273). Применом драматизације, ученици развијају памћење (Chamorro, 2012: 7). Стога се може тврдити да драматизација, поред унапређивања знања, поседује и психолошке аспекте. Ученик

развија своју личност и на индивидуалном и колективном плану радећи са осталима.

У едукативном окружењу, драматизација не представља проучавање драмских текстова, већ процес драмског типа који утиче на осећања и интелект ученика како би се постигли образовни циљеви (Mvou, 2015: 692).

Драматизацијом се подстиче развој поверења и самопоштовања код ученика јер се ради о испуњавајућем искуству које обезбеђује висок ниво емотивног и интелектуалног учешћа преко активног учествовања. Представља ефикасан начин да се код ученика умањи фрустрација услед начињене грешке. Драматизација развија машту и анимира ученике да користе језик на креативан начин, нуди ученику могућност да слободно користи језик у активностима где се ученици не ограничавају само на одговор или испуњавање задатка, већ треба да донесе одлуке и преузме иницијативу. (Cómitre & Valverde, 1996, in Martín, 2014: 271).

У драмској игри ученици су активни глумци и учествују у сопственом образовању, што је једно од првих фактора мотивације код ученика (Mvou, 2015: 693). Такође, драмска игра доприноси стварању пријатне атмосфере у којој ученици уживају.

Драматизација развија и активира стратегије комуникације, омогућује рад у групи путем кооперације и интеракције ученика (García & López, 1999:107). Драмске активности дозвољавају да се створе везе са другарима (Martín, 2013: 459). Ученици се навикавају на рад у групи. Развија се тимски рад и социјализација, при чему међуљудски односи постају квалитетнији. При томе, драматизација утиче да се створи ефикасна динамика унутар групе (Martín, 2014: 271).

ПРИМЕР ПРИМЕНЕ ДРАМАТИЗАЦИЈЕ НА ЧАСУ

Применом драматизације на часу шпанског језика код ученика се развија капацитет да се споразуме, као и аутономију да створи механизме интерелације са осталима. Ако се редовно ради на часу са овим типом задатка повећаће се капацитет преговарања са другим особама. Све ово ће допринети развоју компетенције другог језика. (García & López, 1999:108) Корисно је као средство за вежбање комуникације и час на којем се спроводи приступ заснован на задацима (Martín, 2014: 272).

При примени драматизације, активност на часу се дели на четири фазе. На првом месту је избор, при чему група ради са извором који може бити писани текст у виду приче, поеме, вести,

позоришне сцене, филмског сценарија, или усмени текст као што су приче (стварне или измишљене) које причају ученици, снови, анегдоте, звучни елементи, или предмети у виду музике, слике, фотографије, или предмета. У овој етапи, улога наставника је да понуди подстицај или подстакне продукцију. Други корак представља припрему, у којем ученици треба да припреме драматизацију, изаберу улоге, одреде ток приче, изаберу предмете које ће користити. Ученицине треба да уче текст напамет, већ да сачине ток импровизације. (García& López, 1999:109) Сваки ученик одлучује на коју ће улогу да ограничи своје учешће. Уколико ученик не жели да учествује у некој од улога, може да ради на декору. Од великог је значаја да ученик има могућност избора. Трећи корак је представљање. Ученици реализују представу. Сваки елемент је битан, одећа, покрети и сл. Последњи корак је евалуација. У фази евалуације наставник може да исправи грешке и коментарише тип лингвистичке структуре које користе ученици. Пре тога ученици могу да поставе питања и коментаре о свему што их занима. Постоји могућности да се сниме видео представа сваке групе, захваљујући коме у фази евалуације ученик неће видети само исправку своје усмене продукције већ и друга експресивна средства као што је начин коришћења руку, тела и сл. Видевши себе како интерагује са другима, ученику се омогућује да има објективнију свест о сопственом способностима. (García&López, 1999: 110)

García&López (1999: 112-113) предлажу пример активности за нижи ниво познавања језика. Активност подразумева да ученици одглуме први дан школе, где је потребно да се представе, изнесу основне податке о себи, при чему вежбају функционалну компетенцију и вокабулар. Слично је са активностима у којима симулирају ситуацију у ресторану или продавници, где се увежбава типичан дијалог између клијента, односно госта и продавца тј. конобара. Овде се истичу реченичне конструкције и вокабулар. Chamorro (2012: 28) сматра да су драмске игре у виду погађања познатих личности погодне за више нивое познавања језика.Активности драматизације су погодне за различите нивое знања и узрасте, али их треба прилагодити циљној групи.

ЗАКЉУЧАК

Може се закључити да драматизација доприноси настави на више нивоа, односно да поседује дидактичке и психолошке аспекте.По питању усвајања шпанског језика, драматизација утиче

на развој комуникативне компетенције кроз развијање језичких вештина, утврђивања вокабулара и граматичких структура, вежбање изговора и језика у контексту. Поред вербалне, развија се и невербална комуникација. Такође, драматизацијом се остварују контекстуализоване ситуације сличне реалним, неопходне за час шпанског као страног језика. Упознаје се боље шпански језик, као и друштвена и културна реалност шпанског говорног подручја (Martín, 2014: 268), при чему се развија социокултурна и интеркултурна компетенција.

На психолошком нивоу, драматизација утиче на личност ученика кроз развијање мотивације, изражавања креативности, критичког мишљења, побољшавање памћења. На овај начин, ученик учи кроз игру у атмосфери без стреса, у повољној клими за рад. Уједно се социјализује и изграђује односе са другарима. Gutiérrez (2004: 75) истиче да су аналитичка, експресивна и истраживачка функција те које доприносе образовању.

С обзиром да било који извор може да се драматизује, било да је реч о песми, дијалогу, анегдоти, пружа се широк избор садржаја. Притом, ова техника је увек доступна и једноставна за организовање, без потребе да се прибегне неким опипљивим средствима. Посебна погодност огледа се у томе што се драматизацијом може радити са различитим узрастима и нивоима знања ученика. Не би требало занемарити чињеницу да је у процесу примене драматизације у настави, кључна улога професора (Gutiérrez, 2004: 78).

За очекивати је да се професори шпанског језика боље упознају са драматизацијом као средством рада на часу, јер се тиме може допринети ефикасној настави на више нивоа. Стицање свести о драматизацији је веома значајно за наставни процес и унапређивање не само знања, већ и личности ученика.

ЛИТЕРАТУРА

- Chamorro, C. A. (2012): *La adquisición del español como lengua extranjera a través de dramatización*, master, Universidad de Oviedo.
- García, C.B. & López, M. F. (1999): La importancia de las dramatizaciones en el aula de ELE: Una propuesta concreta de trabajo en clase. In M. F. Figueroa, C. S. Cantos et al. (Eds.), *Nuevas perspectivas en la enseñanza del español como lengua extranjera, I, Actas del X congreso internacional de ASELE*, 22-25 de septiembre de 1999, 107-113 Retrieved December 22, 2016. From http://cvc.cervantes.es/Ensenanza/Biblioteca_Ele/asele/pdf/10/10_0105.pdf

- Gutiérrez, M. P. (2004): La dramatización como recurso clave en el proceso de enseñanza y adquisición de lenguas, *Glosas didácticas*, 12, 70-80.
- Martín, G. B. (2014): El uso del juego dramático en el aula de español como lengua extranjera. *Porta Linguarum: revista internacional de didáctica de las lenguas extranjeras*, (22), 267-283.
- Martín, V. H. (2013): Actividades dramáticas en la clase de ELE. In A. B. Nieves, J. C. Mazón et al. (Eds.), *Actas del I congreso internacional de didáctica del español como lengua extranjera*, Budapest, 5 y 6 de abril de 2013, 451-460. Retrieved December 22, 2016. From http://cvc.cervantes.es/Ensenanza/Biblioteca_Ele/publicaciones_centros/PDF/budapest_2013/48_hidalgo.pdf
- Mvou, P. (2015): La dramatización como estrategia motivadora en clase de ELE en Gabón. In *La enseñanza de ELE centrada en el alumno* (pp. 691-702). Asociación para la Enseñanza del Español como Lengua Extranjera. Retrieved December 22, 2016. From http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/25/25_0691.pdf

DRAMATIZATION IN TEACHING SPANISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Summary: *In order to make teaching Spanish more effective, teachers use many didactic resources and techniques. One of them is dramatization. Due to the fact that dramatization in teaching Spanish as a foreign language is not much studied in Serbia, in the paper is analyzed this teaching technique. Through the history of use of dramatization, definitions, analysis of didactic and psychological aspects, as well as example, we aim to make this topic closer to the teachers. The aim of the paper is to point out at advantages that gives dramatization and give contribution in order to wide scientific knowledge in this field.*

Key words: *dramatization, Spanish teaching, didactic and psychological aspects, example of application in teaching.*